

SVET EVROPE
EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

ZADEVA ARSENIĆ V. SLOVENIJA

(Pritožbi št. 22174/02 in 23666/02)

SODBA

STRASBOURG

29. junij 2006

Ta sodba bo postala dokončna pod pogoji iz drugega odstavka 44. člena Konvencije. Mogoče je, da bo na njej opravljena uredniška redakcija.

V zadevi Arsenič v. Slovenija

je Evropsko sodišče za človekove pravice (tretja sekcija) v senatu, ki so ga sestavljali:

gospod J. HEDIGAN, *predsednik senata*,

gospod B.M. ZUPANČIČ,

gospod L. CAFLISCH,

gospod V. ZAGREBELSKY,

gospod E. MYJER,

gospod DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,

gospa I. ZIEMELE, *sodniki*

in gospod V. BERGER, *sodni tajnik*,

po posvetovanju za zaprtimi vrati 8. junija 2006

izreklo naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva je bila sprožena s pritožbama (št. 22174/02 in 23666/02) proti Republiki Sloveniji, ki ju je pri Sodišču na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) 5. oziroma 14. junija 2002 vložil državljani Bosne gospod Milenko Arsenič (v nadaljevanju: pritožnik).

Dne 2. julija 2003 je pritožnik umrl. Pritožnikova žena in otroci, gospa Leksija Arsenič, gospod Miroslav Arsenič in gospa Milanka Zakić so izjavili, da želijo nadaljevati postopek v zvezi s pritožbo svojega pokojnega moža oziroma očeta pred Sodiščem.

2. Pritožnika je zastopala Odvetniška pisarna Verstovšek. Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) je zastopal njen zastopnik gospod L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnik je na podlagi prvega odstavka 6. člena Konvencije zatrjeval, da je bilo trajanje postopka pred domačim sodiščem, v katerem je bil udeležen kot stranka, predolgo. Navajal je tudi pomanjkanje učinkovitega domačega pravnega sredstva v zvezi s predolgim trajanjem sodnega postopka (13. člen Konvencije).

4. Dne 11. junija 2004 je Sodišče odločilo, da o pritožbi glede dolgega trajanja postopka in glede pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev v zvezi s tem obvesti Vlado. V skladu s tretjim odstavkom 29. člena Konvencije je odločilo, da hkrati odloči o dopustnosti pritožbe in o utemeljenosti zadeve.

DEJSTVA

5. Pritožnik je bil rojen leta 1950 in je živel v Celju.

1. Prvi postopek

6. Dne 6. avgusta 1993 se je pritožnik poškodoval v nesreči pri delu.

7. Dne 30. januarja 1996 je pritožnik vložil tožbo proti gospodarskima družbama INGRAD in GIPOSS pri Okrožnem sodišču v Celju in zahteval odškodnino v znesku 3.900.000 tolarjev (približno 16.200 evrov) za nastalo škodo.

Med 28. julijem 1997 in 10. januarjem 2002 je pritožnik vložil osem pripravljalnih vlog in/ali predlagal dokaze.

Med 9. marcem 1998 in 31. avgustom 2001 je šestkrat zahteval, naj se določi narok za obravnavo.

Od šestih narokov za obravnavo med 5. majem 1998 in 8. januarjem 2002 ni bil noben preložen na pritožnikov predlog.

Na zadnjem naroku je sodišče odločilo, da bo pisno izdalo vmesno sodbo. Vmesna sodba, s katero sta bila pritožnikova nasprotnika spoznana za solidarno odgovorna za pritožnikovo nesrečo, je bila pritožniku vročena 8. maja 2002.

8. Neugotovljenega dne sta se pritožnikova nasprotnika pritožila na Višje sodišče v Celju.

Dne 2. oktobra 2003 je sodišče zavrnilo pritožbi.

9. Neugotovljenega dne je GIPOSS vložil revizijo pri Vrhovnem sodišču.

Dne 24. februarja 2005 je sodišče revizijo zavrnilo.

Sodba je bila pritožniku vročena 21. marca 2005.

10. Dne 22. marca 2005 je pritožnikov pravni zastopnik obvestil sodišče, da je pritožnik umrl, in umaknil pritožnikov zahtevek. Vložil je zahtevek za povračilo stroškov postopka.

Dne 12. maja in 12. aprila 2005 je sodišče opravilo obravnavo.

Na zadnjem naroku je sodišče odločilo, da bo sodbo izdalo pisno. Odločba o stroških postopka je bila pritožnikovemu pravnemu zastopniku vročena 14. julija 2005.

Dne 16. junija 2005 je sodišče prekinilo postopek proti INGRADu zaradi uvedbe stečajnega postopka proti temu podjetju.

11. Dne 29. avgusta 2005 se je pritožnikov zastopnik zoper sodbo in sklep pritožil pri Višjem sodišču v Celju.

Postopek še ni končan.

2. Drugi postopek

12. Dne 6. avgusta 1993 se je pritožnik poškodoval v nesreči pri delu. Pritožnik je imel sklenjeno zavarovanje pri ZT.

13. Dne 30. decembra 1997 je pritožnik vložil tožbo proti ZT pri Okrajnem sodišču v Celju in zahteval odškodnino v znesku 322.000 tolarjev (približno 1.340 eurov) za nastalo škodo.

Dne 3. marca in 18. novembra 1999 je pritožnik zahteval, naj se določi narok za obravnavo.

Med 31. marcem 1998 in 10. majem 2002 je pritožnik vložil osem pripravljanih vlog in/ali predlagal dokaze.

Od štirih narokov za obravnavo med 18. septembrom 2000 in 6. novembrom 2002 ni bil noben preložen na pritožnikov predlog.

Med postopkom je sodišče določilo dva sodna izvedenca medicinske stroke.

Po zadnjem naroku za obravnavo sta pritožnik in nasprotnik sklenila izvensodno poravnavo in od sodišča zahtevala, naj izda sklep o stroških postopka.

Dne 5. decembra 2002 je sodišče odločilo o stroških postopka. Sodba (pravilno: sklep) je bila pritožniku vročena 3. marca 2003.

Dne 14. marca 2003 je sodišče zaradi očitne računske pomote popravilo svoj sklep o stroških. Sklep je bil pritožniku vročen 17. marca 2003 in je postal pravnomočen 3. aprila 2003.

PRAVO

14. Upošteva dejstvo, da je obe pritožbi vložil isti pritožnik in da se nanašata na podobne nepravilnosti, je Sodišče ocenilo, da ju je smiselno združiti (prvi odstavek 42. (nekdanjega 43.) člena Poslovnika Sodišča).

I. O AKTIVNI LEGITIMACIJI GOSPE LEKSIJE ARSENIĆ, GOSPODA MIROSLAVA ARSENIĆA IN GOSPE MILANKE ZAKIĆ

15. Sodišče mora najprej obravnavati vprašanje upravičenosti gospe Leksije Arsenić, gospoda Miroslava Arsenića in gospe Milanke Zakić, da nadaljujejo postopek s pritožbo, ki jo je primarno vložil pritožnik, ki je med postopkom pred Sodiščem umrl.

16. Pritožnikova žena in otroci, gospa Leksija Arsenić, gospod Miroslav Arsenić in gospa Milanka Zakić, so decembra 2005 izjavili, da želijo nadaljevati postopek v zvezi s pritožbo njihovega moža oziroma očeta pred Sodiščem.

17. Sodišče opozarja, da je v različnih zadevah, ko je pritožnik umrl med postopkom, upoštevalo izjavo pritožnikovih dedičev ali bližnjih družinskih članov, ki so izrazili namero, da nadaljujejo postopek pred Sodiščem (gl., na primer, sodbo v zadevi X. v. Francija z 31. marca 1992, Serija A, št. 234-C, str. 89, odstavek 26).

18. V obravnavani zadevi želijo postopek pred Sodiščem nadaljevati pritožnikovi najbližji svojci.

19. Sodišče zato ocenjuje, da niso podani pogoji, ki so opredeljeni v prvem odstavku 37. člena Konvencije, za izbris zadeve iz seznama nerešenih zadev in da mora torej nadaljevati z obravnavo pritožbe na zahtevo gospe Leksije Arsenić, gospoda Miroslava Arsenića in gospe Milanke Zakić. Sodišče se bo na pokojnega gospoda Arsenića sklicevalo kot na pritožnika.

II. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

20. Pritožnik se je pritožil zaradi nerazumno dolgega trajanja postopka. Skliceval se je na prvi odstavek 6. člena Konvencije, ki določa:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... v razumnem roku odloča ... sodišče.«

21. Vsebinsko je pritožnik nadalje navajal, da pravna sredstva, ki so v Sloveniji na voljo glede nerazumno dolgih sodnih postopkov, niso učinkovita. 13. člen Konvencije določa:

»Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi, če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.«

A. Dopustnost

22. Vlada se je sklicevala na to, da niso bila izčrpana domača pravna sredstva.

23. Pritožnik je izpodbijal to navedbo in trdil, da domača pravna sredstva niso učinkovita.

24. Sodišče ugotavlja, da je obravnavana pritožba podobna zadevam Belinger in Lukenda (Belinger v. Slovenija (odl.), št. 42320/98, 2. oktober 2001, in Lukenda v. Slovenija, št. 23032/02, 6. oktober 2005). V teh zadevah je Sodišče zavrnilo ugovor Vlade o neizčrpanju domačih pravnih sredstev, saj je ugotovilo, da pravna sredstva, ki jih je pritožnik imel na voljo, niso bila učinkovita. Sodišče opozarja na ugotovitve v zadevi Lukenda, da predstavlja kršitev pravice do sojenja v razumnem roku sistemski problem, ki izhaja iz neustrezne zakonodaje in neučinkovitega delovanja sodnega sistema.

25. Kar zadeva obravnavano zadevo, Sodišče ugotavlja, da Vlada ni predložila nobenih prepričljivih dokazov, zaradi katerih bi morale Sodišče to zadevo obravnavati drugače od uveljavljene sodne prakse.

26. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu tretjega odstavka 35. člena Konvencije. Prav tako ni nedopustna iz katerih koli drugih razlogov. Zato je pritožbo razglasilo za dopustno.

B. Utemeljenost zadeve

1. Prvi odstavek 6. člena

27. Obdobje, ki ga je treba upoštevati, se je pri prvem postopku začelo 30. januarja 1996, na dan, ko je pritožnik vložil tožbo pri Okrožnem sodišču v Celju, in se še ni končalo. Upoštevano obdobje je torej trajalo več kot deset let in dva meseca, udeleženih pa je bilo pet stopenj sojenja.

Pri drugem postopku pa se je obdobje, ki ga je treba upoštevati, začelo 30. decembra 1997, na dan, ko je pritožnik vložil tožbo pri Okrajnem sodišču v Celju, in se končalo 3. aprila 2003, ko je postala pravnomočna sodba sodišča prve stopnje. Upoštevano obdobje je torej trajalo več kot pet let in tri mesece pred sodiščem prve stopnje.

28. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumnost trajanja postopka ocenjevati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih meril: zapletenosti zadeve, ravnanja pritožnika in vpletenih oblasti ter presoje, kolikšen je bil pomen sporne zadeve za pritožnika (gl. med drugim *Frydlander v. Francija* [GC], št. 30979/96, odstavek 43, ESČP 2000-VII).

29. Po proučitvi vsega predloženega gradiva in v skladu s sodno prakso Sodišče ocenjuje, da je bilo trajanje postopka v obravnavanih zadevah predolgo in ni izpolnilo zahteve po sojenju v razumnem roku.

Sodišče ugotavlja, da se je trajanje prvega in drugega postopka prekrivalo, tako da je celotno trajanje preseglo deset let in dva meseca.

Pri obeh postopkih je torej prišlo do kršitve prvega odstavka 6. člena.

2. 13. člen

30. Sodišče ponovno poudarja, da 13. člen Konvencije zahteva, da se zagotovi učinkovito pravno sredstvo pred domačimi oblastmi za zatrjevano kršitev zahteve po sojenju v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena (gl. *Kudła v. Poljska* [GC], št. 30210/96, odstavek 156, ESČP 2000-XI). Sodišče ugotavlja, da je ugovore in trditve, ki jih je predložila Vlada, zavrnilo v prejšnjih zadevah (gl. *Lukenda*, naveden zgoraj) in ne vidi razloga, da bi v obravnavani zadevi prišlo do drugačnega zaključka.

31. Zato Sodišče meni, da je v obravnavani zadevi prišlo do kršitve 13. člena zaradi pomanjkanja pravnega sredstva v domačem pravu, s katerim bi pritožnik mogel pridobiti odločbo, na podlagi katere bi lahko uveljavljal svojo pravico do sojenja v razumnem roku, kot to določa prvi odstavek 6. člena.

III. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

32. 41. člen Konvencije določa:

»Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje.«

A. Škoda

33. Pritožnik je zahteval 10.000 EUR (eurov) za nepremoženjsko škodo, nastalo v vsakem od postopkov.

34. Vlada je zahtevku oporekala.

35. Sodišče ocenjuje, da je pritožnik gotovo utrpel nepremoženjsko škodo. Po prostem preudarku mu po tej postavki Sodišče prisoja 4.000 EUR (eurov).

B. Stroški

36. Pritožnik je zahteval tudi približno 2.030 EUR (eurov) za stroške postopka pred Sodiščem.

37. Vlada je zahtevku oporekala po višini.

38. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov le, če dokaže, da so dejansko nastali, da so bili potrebni in da so razumno visoki. Sodišče ugotavlja, da so pritožnikovi odvetniki, ki so zastopali tudi pritožnika v zadevi Lukenda (navedeni zgoraj), vložili približno 400 pritožb, ki so, razen kar se tiče dejstev, praktično enake kot obravnavani dve. Zato Sodišče v obravnavanih zadevah ob upoštevanju podatkov, s katerimi razpolaga, in gornjih meril ocenjuje, da je pritožniku razumno prisoditi znesek 2.000 EUR (eurov) za stroške postopkov pred Sodiščem.

C. Zamudne obresti

39. Sodišče ocenjuje, da je primerno, da se zamudne obresti obračunajo po mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, zvišani za tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. sklene, da se pritožbi združita;
2. razglasa, da sta pritožbi dopustni;
3. razsoja, da je prišlo do kršitve prvega odstavka 6. člena Konvencije;
4. razsoja, da je prišlo do kršitve 13. člena Konvencije;
5. razsoja:
 - (a) da mora tožena država pritožniku v treh mesecih od dne, ko postane po drugem odstavku 44. člena Konvencije sodba dokončna, plačati 4.000 EUR (štiri tisoč eurov) za nepremoženjsko škodo in 2.000 EUR (dva tisoč eurov) za stroške postopka, zvišano za morebitni davek;
 - (b) da se po izteku navedenih treh mesecev do plačila obračunajo na navedene zneske linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, zvišani za tri odstotne točke;
6. zavrne v preostalem delu pritožnikov zahtevek po pravičnem zadoščenju.

Sodba je napisana v angleščini in pisno notificirana 29. junija 2006 v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Vincent BERGER
sodni tajnik

John HEDIGAN
predsednik senata